

Анна О. Яремко (Київський національний торговельно-
економічний університет, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОГО КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНКУРЕНТНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

У статті розкрито сутність та особливості комплексного компаративного аналізу через призму основних функцій менеджменту підприємства. Обґрунтовано основні підходи та принципи комплексного компаративного аналізу при визначенні конкурентних переваг торговельного підприємства.

Ключові слова: комплексний компаративний аналіз, конкурентне бізнес-середовище, конкурентні переваги, система параметрів.

Рис. 2. Літ. 10.

Анна А. Яремко (Киевский национальный торгово-
экономический университет, Украина)

ОСОБЕННОСТИ КОМПЛЕКСНОГО КОМПАРАТИВНОГО АНАЛИЗА ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНКУРЕНТНОЙ БИЗНЕС-СРЕДЕ

В статье раскрыты сущность и особенности комплексного компаративного анализа через призму основных функций менеджмента предприятия. Обоснованы основные подходы и принципы комплексного компаративного анализа при определении конкурентных преимуществ торгового предприятия.

Ключевые слова: комплексный компаративный анализ, конкурентная бизнес-среда, конкурентные преимущества, система параметров.

Anna O. Yaremko (Kyiv National University
of Trade and Economics, Ukraine)

FEATURES OF COMPLEX COMPARATIVE ANALYSIS OF TRADE ENTERPRISES IN THE COMPETITIVE BUSINESS ENVIRONMENT

The article reveals the essence and the features of complex comparative analysis through the prism of key functions of enterprise management. Major approaches and principles of the complex comparative analysis are grounded for the determination of competitive advantages of a trade enterprise.

Keywords: complex comparative analysis; competitive business environment; competitive advantages; system of parameters.

Постановка проблеми. Відомо, що економічні відносини мають суб'єктивний характер, що ускладнює адекватність оцінки ситуацій на ринку і, відповідно, об'єктивність і своєчасність реагування на них менеджерами торговельних підприємств. Виникає необхідність створення такого інструментального важеля, який дозволяв би уніфікувати існуючі підходи до точного визначення позиціонування підприємств у бізнес-середовищі та їхньої ринкової вартості. В той же час неможливо абстрагуватися від специфіки діяльності підприємств тих чи інших галузей. Проте існує можливість локального вирішення цієї проблеми, – шляхом універсалізації підходів комплексного компаративного аналізу до ідентифікації позиціонування торговельних підприємств у торговельній галузі.

Саме застосування комплексного компаративного аналізу господарської діяльності в системі менеджменту торговельного підприємства дозволить своєчасно визначити стан підприємства за всіма ознаками, що є особливо актуальним в умовах невизначеності бізнес-сфери, забезпечуючи стабільне функціонування в конкурентному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності, ролі та значення комплексного аналізу господарської діяльності у наукових джерелах досліджувалися й обґрунтовувалися багатьма вченими-економістами, з яких найвагоміший внесок у розвиток теорії комплексного аналізу здійснили М.І. Баканов [1], О.Н. Волкова [4], В.В. Ковальов [4], В.Г. Когденко [5], Є.В.Мних [7], Л.О. Тижненко [9] та інші.

Сутність комплексного компаративного аналізу має розглядатися передусім через призму конкурентних переваг. Дослідженням проблем конкурентоспроможності та конкурентних переваг підприємства займалися А.В. Войчак [2], Р.В. Камишніков [2], В.Д. Лагутін [6] та інші.

Невирішені частини проблеми. Наукове осмислення проблеми конкурентоспроможності торговельних підприємств відбувається в умовах досить складних трансформаційно-глобалізаційних процесів. Проте методологічні підходи до вивчення конкурентоспроможності торговельних підприємств, умови її формування, а також інші проблеми, пов'язані з цим економічним явищем, далекі від практичного вирішення. Насамперед це стосується методичного забезпечення аналізу діяльності торговельних підприємств в умовах посилення конкурентоспроможності, створення дієвих індикаторів своєчасного реагування на зміну чинників впливу на основні параметри діяльності підприємства. Так, за даними Державної служби статистики України, оборот роздрібною торгівлі в Україні за січень 2013 р. склав 58,6 млрд. грн., що на 16,7% перевищує показники за січень 2012 року. Кількість суб'єктів торгівлі у 2011 р. становила 399555 і, порівняно з 2010 р., зросла на 23,2% [10]. Це свідчить про посилення конкурентоспроможності в системі менеджменту торговельних підприємств і обумовлює переорієнтацію менеджменту торговельного підприємства на виявлення позитивних тенденцій розвитку, які можна інтерпретувати як сильні сторони діяльності підприємства, а в подальшому – його конкурентні переваги. Саме цим актуалізується поліспектральне дослідження конкурентоспроможності торговельних підприємств і розробка механізмів його конкурентних переваг. Вирішення цих питань вимагає нових практичних дій, спрямованих на формування та розвиток конкурентоспроможності торговельних підприємств, забезпечити які зможе комплексний компаративний аналіз шляхом превентивного моніторингу всіх векторів діяльності торговельного підприємства та його суперників, визначаючи таким чином його конкурентні переваги як рушійний чинник функціонування підприємств в глобалізаційних умовах.

Метою дослідження є розкриття особливостей комплексного компаративного аналізу як інструменту менеджменту торговельних підприємств у конкурентному бізнес-середовищі.

Основні результати дослідження. Головною метою комплексного компаративного аналізу господарської діяльності є діагностика стану торговельного

підприємства, дослідження змін його діяльності внаслідок впливу чинників бізнес-середовища, вивчення реагування підприємства на їхній вплив, що призводять до структурно-функціональних порушень і створення можливості системи менеджменту вчасно і якісно реагувати задля усунення основних недоліків з метою зміцнення позицій торговельного підприємства в конкурентному середовищі.

Виходячи із предметної області комплексного компаративного аналізу, можна запропонувати його загальну модель (рис. 1).

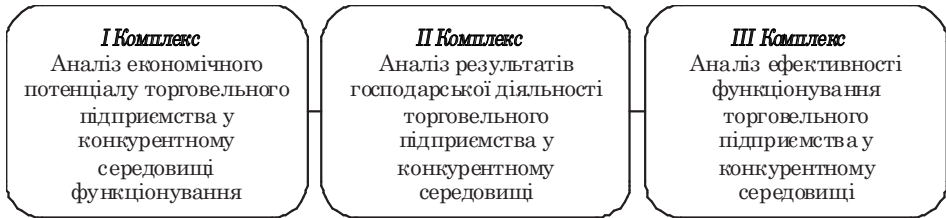

Рис. 1. Модель комплексного компаративного аналізу господарської діяльності торговельного підприємства, авторська розробка

Модель комплексного компаративного аналізу господарської діяльності торговельного підприємства охоплює 3 комплекси, які відображають основні етапи його здійснення. Так, перший комплекс моделі передбачає здійснення аналізу наявного економічного потенціалу, його прогнозування; аналіз соціально-економічних векторів діяльності торговельного підприємства. Другий комплекс моделі базується безпосередньо на порівняльному підході і передбачає компаративний аналіз фінансових результатів підприємств-конкурентів. Третій комплекс моделі має на меті загалом оцінити ефективність діяльності торговельного підприємства й остаточно ідентифікувати його місце у конкурентному бізнес-середовищі. Основними інструментами третього комплексу моделі є компаративний аналіз фінансового стану, конкурентних переваг підприємств-конкурентів.

Загалом, практичне застосування моделі комплексного компаративного аналізу дасть змогу найточніше ідентифікувати основні вектори діяльності торговельного підприємства, які продукують і продукуватимуть в подальшому конкурентні переваги (забезпечуючи стабільність основних параметрів діяльності) для зміцнення власних позицій підприємства в конкурентній ринковій боротьбі.

Трактування сутності комплексного компаративного аналізу господарської діяльності торговельного підприємства можна розглянути крізь призму основних функцій менеджменту підприємства: у бізнес-плануванні, контролі, регулюванні.

Комплексний компаративний аналіз у контексті бізнес-планування дає змогу з'ясувати, чи здатне торговельне підприємство за наявних ресурсів досягти стратегічних і поточних цілей своєї діяльності, чи існує потреба у додатковому залученні ресурсів, якщо так – наскільки це ефективно для подальшої діяльності підприємства.

У контексті контролю комплексний компаративний аналіз реалізується шляхом здійснення моніторингу і перевірки відповідності процесу господа-

рювання торговельного підприємства прийнятим управлінським рішенням у кількісному вираженні. Тобто здійснюється своєрідна перевірка того, чи не перевищують ресурсні затрати прийнятого управлінського рішення отриманих від нього ефекту та економічної вигоди.

Основним завданням комплексного компаративного аналізу в частині контролю є ідентифікація цілей у кількісному вираженні певних економічних показників, які мають бути досягнуті за встановлений проміжок часу. Визначення цих цілей здійснюється на основі планів, попередньо розроблених шляхом комплексного компаративного аналізу в розрізі бізнес-планування.

Суть комплексного компаративного аналізу в контексті регулювання полягає у його векторизації на усунення відхилень (виявлених комплексним компаративним аналізом функцією контролю) від запланованих параметрів функціонування торговельного підприємства та приведення їх до необхідного запланованого стану. Комплексний компаративний аналіз через регулювання передбачає процес генерування корегуючих заходів і реалізації прийнятих управлінських рішень, що забезпечать своєчасне й безумовне усунення виявлених відхилень.

Таким чином, через функції бізнес-планування, контроль і регулювання комплексний компаративний аналіз найбільш повно розкриває свою сутність і превентивну роль на всіх ланках системи менеджменту торговельного підприємства.

Відсутність меж у застосуванні тих чи інших методичних прийомів у процесі здійснення комплексного компаративного аналізу дає можливість виявити навіть найменші недоліки в господарській діяльності, найточніше оцінити їх вплив на подальше функціонування торговельного підприємства та розробити альтернативні варіанти управлінських рішень щодо їх усунення. Саме плюралістичний підхід у методологічному аспекті вирізняє комплексний компаративний аналіз серед інших видів економічного аналізу.

Результати комплексного компаративного аналізу господарської діяльності слугують фундаментом для подальшого формування, прийняття й реалізації управлінських рішень, що забезпечать подальше ефективне функціонування торговельного підприємства в конкурентному середовищі.

Універсалізацію підходів до ідентифікації позиціонування торговельного підприємства в конкурентному середовищі забезпечить комплексний компаративний аналіз на основі єдиної системи параметрів, що стандартизує існуючі та сформовані підходи до аналізу діяльності торговельних підприємств усіх масштабів. Застосування системи параметрів комплексного компаративного аналізу господарської діяльності створює фундамент його універсальної моделі, яка забезпечить ідентифікацію сильних і слабких сторін, що визначатимуть конкурентні переваги торговельного підприємства як чинників головної мети його діяльності – економічного зростання.

Слід зазначити, що для максимального усунення суб'єктивної специфіки діяльності різномасштабних торговельних підприємств, крім застосування універсальної моделі комплексного компаративного аналізу на основі системи параметрів, необхідно дотримуватися всіх принципів його здійснення (рис. 2). Лише дотримання всіх цих умов дасть змогу вирішити проблеми де-

структуризації універсалізації підходів до здійснення комплексного компаративного аналізу господарської діяльності торговельних підприємств усіх масштабів діяльності на сучасному ринку.

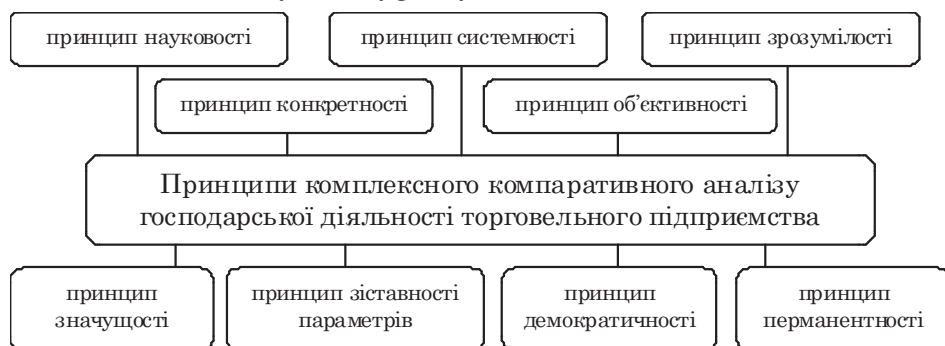

Рис. 2. Принципи комплексного компаративного аналізу господарської діяльності торговельного підприємства, авторська розробка

Враховуючи відсутність національного нормативного-правового забезпечення комплексного компаративного аналізу господарської діяльності, дотримання принципів в аналітичному процесі дозволить на певному рівні стандартизувати вимоги до його здійснення. Оскільки в процесі комплексного компаративного аналізу задіяна значна кількість торговельних підприємств, господарській діяльності яких притаманні свої особливості функціонування й економічного розвитку, дотримання основних принципів є обов'язковою умовою. Це забезпечить порівнянність компаративних систем параметрів, формування реальної ситуації в конкурентному середовищі та розроблення відповідних управлінських рішень, що в сукупності підвищить ефективність системи менеджменту торговельного підприємства як рушійного критерію економічного зростання торговельного підприємства.

Висновки. Таким чином, врахування особливостей і принципів здійснення комплексного компаративного аналізу надасть можливість створити фундаментальну основу для вирішення сучасних проблем функціонування торговельних підприємств в нестабільному конкурентному бізнес-середовищі, що є актуальним питанням економіки на сьогодні.

1. *Баканов М.И.* Теория анализа хозяйственной деятельности: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 286 с.
2. *Войчак А.В., Камишніков Р.В.* Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація // *Маркетинг в Україні.* – 2005. – №2. – С. 50–53.
3. *Ганущак-Сфіменко Л.М.* Конкурентні переваги кластерооб'єднаних підприємств на ринку // *Актуальні проблеми економіки.* – 2010. – №3. – С. 143–147.
4. *Ковалев В.В., Волкова О.Н.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – М.: ПБОЮЛ Гриженко Е.М., 2000. – 424 с.
5. *Когденко В.Г.* Экономический анализ: Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 390 с.
6. *Лагутин В.* Вред от монополии и польза от конкуренции: так ли все просто? // *Економіка України.* – 2007. – №4. – С. 55–61.
7. *Мних Є.В., Барабаш Н.С.* Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2010. – 412 с.

8. Піддубний В.І. Порівняльні та конкурентні переваги українського експорту // Фондовий ринок. – 2012. – №8. – С. 24–32.
9. Тижненко Л.О. Моделі комплексної оцінки фінансового стану підприємства: Автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08.00.11. – Х., 2007. – 17 с.
10. Україна у цифрах 2011: Статистичний збірник // ukrstat.org.

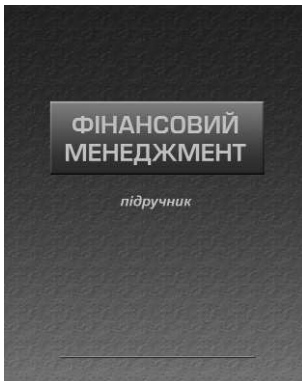
Стаття надійшла до редакції 22.03.2013.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансовий менеджмент: Підручник / За наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2011. – 506 с. Ціна без доставки – 112 грн.

Авторський колектив: М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, М. П. Денисенко, О. А. Кириченко, О. І. Соскін, К. С. Горячева.

Має гриф підручника від Міносвіти України.

У даному підручнику, котрий дає системне і змістовне уявлення щодо управління капіталом у всіх його формах. Комплекс питань, що стосуються фінансово-кредитних відносин на макро- і мікрорівні з точки зору міжнародних стандартів фінансового розвитку, дозволяє сформулювати у читача глибоке уявлення про взаємозв'язки комерційної діяльності підприємств з державним механізмом регулювання монетарної сфери через розробку і реалізацію фінансової і грошово-кредитної політики в Україні.

Включає тезаурус з більш як 700 понять, використаних у підручнику.

Представляє інтерес для студентів вищих навчальних закладів, наукових працівників, викладачів, аспірантів, практичних працівників, а також усіх тих, хто цікавиться фінансовим менеджментом.